

Aktuelt om Arbejdsmiljø nr. 2 - marts 2022

Kære arbejdsmiljørepræsentanter

Vi håber, at I har haft en god og velfortjent vinterferie oven på årets start med nedlukning igen igen. Nu er corona ikke længere en samfundskritisk sygdom; men ikke desto mindre kan vi alle konstatere, at der fortsat er mange, som får corona og er fraværende på arbejdspladsen. Så selv om alle restriktioner er ophævet, er der stadig daglige omstillinger. Vi opfordrer derfor til, at I reviderer jeres APV, fordi der er sket en ændring i arbejdsmiljøforholdene fra hjemsendelse og virtuel undervisning til, at alle er samlet på arbejdspladsen.

I dette nummer kan du læse om:

- Corona – tilbage til normalen, men tag de gode erfaringer med
- Procedure for anmeldelse af corona som arbejdsskade
- Professionel kapital-måling - et tilbud til alle kredsene og deres respektive kommuner
- Nyt materiale sætter fokus på undervisernes arbejdsmiljø
- Seksuel chikane skal stoppes! Arbejdstilsynet kan hjælpe
- Kom til konference om læringsmiljøer i det 21. århundrede
- Tjek skolens indeklima med app fra DCUM
- Screening for radon har effekt.

Corona - lær af erfaringer på vejen tilbage til "normalen"

Fra vores corona-forskningsprojekt; CLASS (COVID-19's betydning for Lærernes Arbejdsmiljø, Sammenhold og Smitteoplevelse) ved vi, at op- og nedlukninger har haft betydning for arbejdsmiljøet og derfor kalder ophævelsen af alle restriktioner på en revision af APV'en.

Vurdér selv, hvor meget I har kræfter til; gør det enkelt, og lad jer evt. inspirere af trivselspecen fra juni 2021: [dlf trivsel a4 web.pdf](#), som bl.a. giver bud på hurtige trivselsmålinger og andre forslag til at arbejde med arbejdsmiljøet på jeres arbejdsplads.

De psykiske eftervirkninger

Vær særlig opmærksom på de psykiske eftervirkninger i forbindelse med, at corona de seneste to år har haft en styrende effekt på vores arbejdsliv med utallige omstillinger, bekymringer for smitte og for nogle også konsekvensen at leve med senfølger efter sygdom. Og det er ikke slut endnu. Alle har fundet et ekstra gear, når corona har bragt på arbejdspladsen. Det kan vi holde til i kortere perioder, men ikke på længere sigt, hvor det kan give langvarig stress. En efterreaktion kan også være udmattelse grundet de mange omstillinger. Det er vigtigt, at der både fra ledelse og kollegers side udvises tålmodighed over for forskellige typer af reaktioner, og at der eksisterer et beredskab, som kan tage hånd om de forskellige reaktioner.

Arbejdstilrettelæggelsen - Hvad tager vi med videre?

I forhold til arbejdstilrettelæggelsen er det oplagt, at I sammen på arbejdspladsen og i jeres TRIO/MED får drøftet, hvilke gode erfaringer I kan tage med videre.

- Hvordan har det fungeret med virtuelle møder – er der sammenhænge, hvor de kan være gode at fastholde, så der f.eks. opleves mere fleksibilitet i hverdagen?
- Hvordan sikres bedre ro til fordybelse? Måske kan man have mere ro til at forberede sig et andet sted end på skolen og fortsat deltage i møder, uden det koster mere transporttid at skulle deltage i et orienteringsmøde, som f.eks. kan afholdes virtuelt?

- Hvis I arbejder på flere matrikler, kan den naturfaglige kollega måske være "langt væk", hvis man har brug for faglig sparring, men nu er vedkommende pludselig tættere på, hvis man kan mødes virtuelt? Dette gælder f.eks. også for PPR og UU-vejledere.

Ovenstående er blot eksempler på nogle af de drøftelser, I kan have på jeres arbejdsplads.

Der kan være forskellige forhold, som har fungeret bedre (og selvfølgelig også dårligere) under de seneste 2 år med corona. Opgaven ligger nu i at holde fast i de gode erfaringer og samtidig udforske og undersøge alternative muligheder, der kan være med til at skabe nye gode rutiner, som styrker arbejdsmiljøet og det faglige fællesskab på arbejdspladserne.

Det er nu, mens det er frisk i erindringen, at I kan sætte fokus på at fastholde nye, gode ændringer og rutiner, så de ikke går tabt.

Derfor tag dialogen med jeres kolleger – hvad skal bibeholdes, og hvad skal væk?

Smitteforebyggelse

Selvom alle restriktioner på skolerne og i samfundet i øvrigt er ophævet, er det stadig vigtigt at holde fast i de gode rutiner for rengøring og smitteforebyggelse. Sundhedsstyrelsen har udarbejdet nye plakater til kampagnen "Ren Rutine", som vi omtalte i Aktuelt om Arbejdsmiljø nr. 5 i oktober 2021. I kan frit downloade og hænge plakaterne op på jeres arbejdspladser. I finder dem her [Ren Rutine - Sundhedsstyrelsen](#)

Procedure for anmeldelse af corona som arbejdsskade

Foreningen anbefaler fortsat, at corona bliver anmeldt som en arbejdsskade, hvis der er mistanke om, at medlemmet er blevet smittet på arbejdet.

Såfremt der er mistanke om, at medlemmet er blevet smittet på arbejdet, anbefaler vi som udgangspunkt, at medlemmet eventuelt med hjælp fra arbejdsmiljørepræsentanten eller kredsen beder sin leder om at anmelde corona som en arbejdsulykke til kommunens forsikringsenhed eller forsikringselskab. Husk, at medlemmet skal have en kvittering på, at sagen er anmeldt.

Hvorvidt corona skal anmeldes som en arbejdsulykke eller som en erhvervs sygdom afhænger af, om der i forbindelse med arbejdsskadeanmeldelsen kan peges på en konkret smitteudsættelse eller en smitteudsættelse på op til 5 dage. Kan der peges på en konkret smitteudsættelse på op til 5 dage, skal det anmeldes som en arbejdsulykke. Er der tale om en generel længere smitteudsættelse på mere end 5 dage,

skal det anmeldes som en erhvervssygdom. Man skal dog fortsat sandsynliggøre, at man er blevet smittet på arbejdet. Vi anbefaler derfor, at man i skadesanmeldelsen så konkret som muligt forsøger at angive de personer på arbejdspladsen, der har været smittet med corona, og som man har været i nærkontakt med (f.eks. "en elev eller flere elever i 5.B" eller en "tæt kollega"). Vi anbefaler desuden, at man beskriver, hvornår man har været i kontakt med vedkommende, inden man selv fik konstateret corona.

Det er ikke afgørende, om sygdommen bliver anmeldt som en arbejdsulykke eller som en erhvervssygdom.

Hvis arbejdsgiver ikke vil anmelde corona som en arbejdsulykke, kan medlemmet selv eller kredsen anmelde skaden som en arbejdsulykke. Det sker via AES' hjemmeside <https://www.aes.dk/sagsforloeb/anmeldelse-af-arbejdsskader/anmeld-arbejdsulykke>. Alternativt kan man få egen læge til at anmelde det som en erhvervssygdom.

Såfremt et medlem ønsker hjælp til en arbejdsskadesag, skal medlemmet altid henvises til kredsen, som eventuelt sender arbejdsskadesagen til sekretariatet.

Professionel kapital måling - et tilbud til alle kredse og deres respektive kommuner

I Danmarks Lærerforening har vi siden 2017 arbejdet målrettet med professionel kapital. Professionel kapital består af social kapital, human kapital og beslutningskapital centreret omkring udvikling af kerneopgaven.

Professionel kapital er en ressource, der er afgørende for, hvordan lærerprofessionen bedst løser sine opgaver. Ressourcen er til stede på alle skoler i større eller mindre grad. Lærerne og skolerne har mulighed for at påvirke forholdene på arbejdspladsen, fordi ressourcen er der; den skal bare aktiveres. Professionel kapital giver et godt udgangspunkt for at kunne tale om, hvordan der skabes god undervisning, der har øje for både lærernes faglige og personlige kompetencer, samarbejdsklimaet på skolen og de rammer, lærerne har for at bruge deres professionelle dømmekraft i deres arbejde.

Når man måler på professionel kapital, kigger man blandt andet efter, om arbejdspladsen har et tillidsfuldt og respektfuldt arbejdsfællesskab, hvor de ansatte oplever høj grad af retfærdighed og transparens i ledelsesbeslutningerne.

Danmarks Lærerforening har udviklet et forløb, som vi tilbyder kommuner i samarbejde med de lokale lærerkredse med titlen: "*Professionel kapital - en ny vej til at arbejde med skolens kerneopgave*". Forløbet indeholder en undersøgelse af den professionelle kapital gennem udsendelse af et spørgeskema til de ansatte på samtlige skoler i kommunen og et 2-dages kursus for skolernes trioer. Der bliver udarbejdet rapporter for hver enkelt skole og en samlet rapport for hele skolevæsenet. Der er p.t. gennemført forløb i 18 kommuner omfattende knap 300 skoler og ca. 13.000 lærere og øvrige ansatte.

Du kan via linket [Gratis tilbud til kredse: Styrk skolens kerneopgave med en undersøgelse af den professionelle kapital på kommunens skoler - Danmarks Lærerforening :: Fagforening for lærere \(dlf.org\)](#) læse mere om professionel kapital og se korte videoer, hvor professionel kapital præsenteres nærmere. Du kan bl.a. høre Mette Brendstrup Lauersen, der er formand i kredsen Faxe/Vordingborg, fortælle om, hvad de har fået ud af at arbejde med professionel kapital.

Hun fremhæver bl.a., at de individuelle rapporter for skolerne er med til at sætte fokus på præcis de områder, som hver skole har mest behov for at arbejde med. Hos nogen har det været:

- Retfærdighed
- Synlig ledelse

- Samarbejde mellem lærerne
- Anerkendelse fra kolleger
- Arbejdet med klare kriterier for kvalitet og oplevet kvalitet.

Som et led i foreningens forløb tilbydes kredse og kommuner en genmåling efter 2-3 år. Disse genmålinger viser generelt, at der er store forbedringer at hente på næsten alle parametre – altså at en målrettet indsats på den enkelte skole skaber gode resultater. Erfaringerne viser også, at samarbejdet i trioerne de fleste steder bliver forbedret.

Mette Brendstrup Lauersen bekræfter, at deres genmålinger på skolerne også har vist fremgang på stort set alle parametre, og i særdeleshed er der fremgang i forhold til helbred og velbefindende samt faktorer som arbejds-/privatlivskonflikter og loyalitet. Derudover er der markant fremgang i målingerne i forhold til tillid og beslutningskapital. Et eksempel er bl.a. ledelsens ændrede tilgang til beslutninger, hvor de indimellem træder et skridt tilbage og på den måde uddelegerer beslutningskompetencen til lærerne, så nogle beslutninger træffes tættere på eleverne og undervisningen.

Hvis du sammen med din TR synes, det lyder spændende at undersøge nærmere, kan I kontakte jeres kredsstyrelse for at høre, om kredsen evt. er i dialog med kommunen om professionel kapital.

Nyt materiale sætter fokus på undervisernes arbejdsmiljø

Der findes forskellige metoder til at arbejde med klasstrivsel. men hvordan arbejder man som undervisersteam med de påvirkninger det giver, når børn/unge ikke trives i klasserne? Det har BrancheFællesskabet for Arbejdsmiljø for Velfærd og Offentlig administration (BFA) udarbejdet et nyt materiale om: [Trivsel på uddannelsesinstitutioner \(arbejdsmiljoweb.dk\)](http://arbejdsmiljoweb.dk).

Materialerne er primært henvendt til undervisere og andre ansatte på ungdomsuddannelser og længere videregående uddannelser. Materialet består af to nye redskaber, hvoraf det ene med fordel kan anvendes af lærere og ansatte i grundskolen.

Gennem blandt andet spørgsmål og quiz lægger materialet op til at tale om de ting, som kan forebygge mistrivsel, og som kan være med til at give et godt studie- og arbejdsmiljø. "Klassens time" er til eleverne, og her er det mest anvendeligt til elever, der er ældre end dem i grundskolen, men der kan hentes inspiration i strukturen. "Trivsel i fællesskab" er til underviserne, og der er gode refleksionsspørgsmål og rammesætning af dialogmøder, som kan afholdes i teamet – eksempler på spørgsmål til undervisernes arbejdsmiljø er indsat herunder.

- Hvordan påvirker miljøet i klassen/holdet mig som underviser?
 - Hvilken betydning har det for mit arbejdsmiljø?
- Hvordan tackler vi det, når de unge kræver ekstra eller har det svært (hvis de eksempelvis tror, at de er alene om at have det svært, føler sig ensomme, er pressede af egne og/eller andres forventninger og føler sig utilstrækkelige)?
 - Hvad gør det ved os?
- Hvordan passer vi på os selv og hinanden i relationen med eleverne/de studerende?
 - Hvad har vi af gode erfaringer med at komme gennem forløb, som går ind under huden på os?

Du finder materialet her: [Trivsel i fællesskab \(arbejdsmiljoweb.dk\)](http://arbejdsmiljoweb.dk).

Seksuel chikane skal stoppes! Arbejdstilsynet kan hjælpe

Arbejdstilsynet har oprettet en hotline på telefon 7022 1280, hvor du kan få anonym hjælp, råd og vejledning i forhold til seksuel chikane på arbejdspladsen.

Det er også muligt at gå på hjemmesiden og få mere viden og råd: [Kampagne: Seksuel chikane skal stoppes - Arbejdstilsynet \(at.dk\)](#).

Kom til konference om læringsmiljøer i det 21. århundrede

I seneste nummer af Aktuelt om Arbejds miljø omtalte vi Bygherreforeningens nye dialogværktøj til bedre skolebyggeri. Værktøjet er primært tænkt til grundskoler i kommunerne, men kan også bruges til andre typer af undervisningsbyggeri.

Nu afholder Bygherreforeningen en konference om nye læringsmiljøer og fysiske rammer i skolebyggeri 26. april i København.

Konferencen arrangeres i samarbejde med DCUM (Dansk Center for Undervisningsmiljø) og fokuserer på sammenhængen mellem de pædagogiske visioner og de fysiske rammer på skolerne. Der er mulighed for at diskutere fremtidens skoler, og hvordan disse bør indrettes og bruges.

Hvis I står over for en kommende byggeproces, kan der være inspiration at hente på konferencen – I kan læse mere om program og tilmelding her [Er klasseværelset dødt? Læringsmiljøer i det 21. århundrede - Bygherreforeningen](#).

Dagen efter konferencen afholdes en workshop, der henvender sig til dig, der står foran et skoleprojekt – renovering, omdannelse eller nybyg – og for dig, som bare vil blive klogere på processen og samarbejdet omkring et skoleprojekt. På workshoppen bliver der sat fokus på processen forud for skoleprojektet.

Husk, at du som AMR har ret til efteruddannelse (2 dage det første år du er valgt og herefter 1,5 dag hvert år) – så hvis din skole skal bygge om og mangler viden og inspiration herom, kan det være en mulighed for din efteruddannelse.

Tjek skolens indeklime med app fra DCUM

DCUM har udviklet appen "IK-tjek", som kan screene indeklimaet i klasserne i forhold til lyd, lys, luft og temperatur. Der findes en hjemmeside, hvor man kan se resultaterne og finde inspiration og forslag til løsninger. Ved at anvende appen kan man få et gratis overblik over indeklimaet i skolerne. Appen er udviklet i samarbejde mellem Dansk Center for Undervisningsmiljø, Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Saint-Gobain og Transition med støtte fra Realdania.

Appen testes i forbindelse med Masseeksperimentet 2021, hvor temaet er indeklime og resultaterne fra eksperimentet bruges efterfølgende til at kvalitetssikre appen.

Du kan læse mere om IK-tjek, og hvordan du downloader appen og kommer godt i gang her [Forside - IK-Tjek \(iktjek.dk\)](#). Der er udførlige instruktionsvideoer på hjemmesiden og guides i selve appen, så man er hjulpet godt på vej. Det tager 12-15 min. at screene et lokale. Man kan uploade en plantegning af skolen, så man får en visuel score over hele skolen.

Nogle af spørgsmålene i selve appen er ret tekniske – der skal f.eks. måles højde og bredde på væg og vurderes materialevalg i forhold til væg- og lofttyper samt lyskilder. Derfor kan I som AMR'er overveje, hvilke lokaler der vælges ud, og om I med fordel skal gennemgå lokalerne med jeres tekniske serviceleder.

Har man svaret forkert vedrørende materialevalg kan det dog rettes efterfølgende under selve rapporten. Udover at få et overblik over forholdene på skolen indikeret ved rød, gul eller grøn score, indeholder rapporten også resultatforklaringer samt forslag til løsninger.

Screening for Radon har effekt

Aarhus Kommune valgte for et par år siden at screene alle skoler og daginstitutioner for gasarten radon, der øger risikoen for at få lungekræft. Ni skoler og institutioner havde i et eller flere lokaler forhøjet koncentration af radon, og nu bliver forskellige løsninger testet. Du kan læse casen her [Case: Radontjek i alle skoler og institutioner \(indeklimaportalen.dk\)](#).

Radon kan hverken ses, lugtes eller smages, men det er heldigvis muligt at måle mængden af radon i luften ved hjælp af den såkaldte sporfilmsmetode. Måling af radon skal helst foretages om vinteren, mens det er koldt udenfor. Myndighederne anbefaler, at målingen afsluttes senest ved udgangen af april, og da der skal måles i minimum 60 dage, skal målerne sættes op inden udgangen af februar. Du kan læse mere her [Måling af radon \(indeklimaportalen.dk\)](#).

Hvis det er en indsats, I som skole skal have igangsat og ikke kan nå i dette år, så sæt det evt. på jeres årshjul i arbejdsmiljøgruppen, og få indsatsen sat i gang til næste vinter.